

Svea hovrätt

**Överklagande av Attunda tingsrätts dom den 3 september 2020,
B 15535-19**

SVEA HOVRÄTT
Rotel 0501

INKOM: 2020-09-21
MÅLNR: B 10061-20
AKTBIL: 1

Klagande

Kammaråklagare Jenny Östling, Norrorts åklagarkammare i Stockholm

Motpart

Hassan, Adan Mohamed
20030630-7794
Ankargränd 9 Lgh 1301
903 34 UMEÅ

Offentlig försvarare

Witt-Strömer, Göran
Witt-Strömer Advokatbyrå AB Box 12704
112 94 STOCKHOLM

Saken

Grov våldtäkt mot barn, sexuellt ofredande och grovt olaga hot.

Yrkanden

Jag begär att hovrätten, med ändring av tingsrättens dom i skulddelen dömer Adan Hassan för grov våldtäkt mot barn (åtalpunkten 1), samt att påföljden ska bestämmas till rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning.

Jag begär även att hovrätten låter det rättsliga rådet pröva frågan om rättspsykiatrisk vård.

Grunder

Skulddelen – åtalpunkten 1

Sekretess A har berättat att Adan Hassan har stoppat in ett finger i hens anal och även visat hur långt in Adan Hassans finger kom, vilket har rört sig om ca ett par centimeter. Gärningen ska således bedömas som en fullbordad våldtäkt.

När gärningen begås blir Sekretess A, som bara var 12 år gammal, påhoppad bakifrån av Adan Hassan. Detta sker när Sekretess A är på väg hem från skolan och passerar en mer undanskymd plats. Adan Hassan har därefter hållit fast Sekretess A, så hårt att Sekretess A inte har kunnat komma loss, och stoppat ner sin hand innanför Sekretess A:s underkläder. Han har vidare under detta förlopp hotat Sekretess A med att han har kniv. Adan Hassan har inte slutat förrän Sekretess A har erbjudit honom pengar för att lämna hen i fred. Gärningen har inte heller varit snabbt övergående, utan Sekretess A har under en inte oansenlig tidsrymd fått försöka värja sig mot Adan Hassans upprepade, hårdhänta och ihärdiga försök att komma in i Sekretess A:s anal. Det är först efter att Adan Hassan lyckas komma in med fingret som Sekretess A förmår honom att lämna Sekretess A genom att erbjuda honom pengar, som den sista utväg Sekretess A då kan komma på. Sekretess A är mycket rädd och hinner uppleva en stor ångest med tanke på att händelsen inte är hastigt övergående.

Sammantaget ska gärningen under dessa omständigheter, som består av plötsligt överfall på en mycket ung person som därefter blir utsatt både för våld och hot om att det finns en kniv, vara att beteckna som ett grovt brott.

Påföljdsdelen

Jag menar inledningsvis att tingsrätten har gjort en felaktig bedömning av straffvärdet. Dels grundar sig detta i rubriceringsfrågorna ovan, dels grundar det sig på att tingsrätten enligt min mening har undervärderat straffvärdet för de bedömda gärningarna. Den utsatta position som målsägandena har försatts i motiverar sammantaget ett högre straffvärde, oavsett rubricering.

Det har vidare gjorts en rättspsykiatrisk undersökning av Adan Hassan. Bedömningen vid denna är att Adan Hassan har begått gärningarna under påverkan av en allvarlig psykisk störning, samt att han fortfarande lider av sådan. Det framgår av utredningen att vårdbehovet både är stort och av allt att döma långvarigt. Bland annat framgår det att Adan Hassan har ett klart avvikande beteende, oförmåga att stå emot sexuella impulser, bristande förmåga att förstå andra människors signaler och beteenden, samt att han har mycket svårt för att till sig ny kunskap och reflektera över sitt handlande. Detta innebär att det även blir svårt för Adan Hassan att tillgodogöra sig den vård han i dagsläget erhåller, eftersom denna bygger på en förmåga till självreflektion. Det bedöms vidare att det föreligger en hög risk för att Adan Hassan ska återfalla i allvarlig brottslighet. Särskilt påpekas här återigen Adan Hassans bristande förmåga att motstå sexuella impulser.

Trots dessa mycket tydliga ställningstaganden menar rättspsykiatrikern ändå att Adan Hassan saknar behov av vård förenad med tvång. Enda anledningen till detta ställningstagande anges uttryckligen vara det faktum att Adan Hassan vid undersökningen är placerad i enlighet med LVU på en låst SiS-institution. Man

konstaterar dock även att Adan Hassan kommer att vara i behov av ny vård under tvång i någon form när denna placering upphör. Detta är i min mening en mycket ovanlig slutsats, som förtjänar att ifrågasättas.

Tingsrätten ansåg sig inte vara bundna av slutsatsen i det rättspsykiatriska utlåtandet, men valde emellertid att ändå följa yttrandet, med i stora delar samma motivering som det rättspsykiatriska utlåtandet angav.

Tingsrätten hänvisar direkt till att rättspsykiatrikern har gjort bedömningen att det saknas behov av vård under tvång eftersom Adan Hassan redan vistas på en låst avdelning på ett SiS-hem. Därefter anger tingsrätten att ungdomspåföljderna ska ha företräde framför andra påföljder om ungdomspåföljderna kan anses tillräckliga.

Utifrån det straffvärde tingsrätten har kommit fram till (5 månaders straffvärde efter ungdomsreduktion) anser tingsrätten att straffvärdet ensamt inte är högre än att en ungdomsvård i enlighet med LVU är tillräcklig som påföljd i sig. Tingsrätten menar därefter att det faktum att Adan Hassan genom LVU-vården på SiS-hemmet genomgår en behandling för att minska risken för återfall i kriminalitet med fokus på sexualbrott, gör att samhällets krav på skydd från återfall är uppfyllt. Detta gör man trots att rättspsykiatrikern har uttalat att det sannolikt kommer att behövas fortsatt vård under tvång även efter att denna har avslutats.

Eftersom det avser en ung person anser tingsrätten därmed att ungdomsvård måste ges företräde framför rättspsykiatrisk vård eftersom det utgör en ungdomspåföljd, medan en rättspsykiatrisk vård enligt tingsrätten utgör en vuxenpåföljd.

Det både tingsrätten och det rättspsykiatriska utlåtandet emellertid inte tar hänsyn till är följande:

Det föreligger ett omfattande och av allt att döma långvarigt vårdbehov, vilket svårligen kan tillgodoses genom en SiS-placering. SiS-vård är inte utformat för att ta hand om personer som lider av en allvarlig psykisk störning. Vidare är en SiS-placering genom LVU tänkt att erbjudas under en begränsad period, främst i syfte att bryta ett destruktivt beteende.

Det framgår också att Adan Hassan inte har förmåga att ta till sig den behandling som erbjuds på den här typen av boenden. Detta beror på Adan Hassans låga funktionsförmåga, vilken även är ett uttryck för den allvarliga psykiska störning han lider av. Adan Hassan har konstaterat stora svårigheter att reflektera över sina handlingar, stå emot impulser och att förstå andra människor. Han har även svårt att både ta in ny kunskap och varaktigt behålla

kunskap. Det framgår också att Adan Hassan själv inte gynnas av miljön eftersom han kraftigt utmärker sig som annorlunda i jämförelse med de andra ungdomarna, vilket i sin tur leder till utanförskap och konflikter. Det är tveksamt om Adan Hassan förstår det sammanhang han vistas i för närvarande. Under dessa förutsättningar blir SiS-placeringen i realiteten huvudsakligen en förvaring, snarare än en behandling. Det är också viktigt att förstå att om han inte kan ta till sig behandlingen kan han inte heller rehabiliteras.

I det här sammanhanget måste det också poängteras att det inte kommer att göras någon psykiatrisk bedömning av Adan Hassan inom ramen för ungdomsvården. Bedömningen av hur länge Adan Hassans ska fortsätta sin vistelse på låst institution kommer istället att basera sig på andra överväganden. Besluten kommer vidare att fattas av socialtjänsten, inte av en psykiatriker. Det finns inget som talar för att Adan Hassan efter SiS-hemspaceringen direkt skulle bli tvångsomhändertagen enligt någon annan lagstiftning.

I det här sammanhanget är det också särskilt påkallat att peka på att de aktuella gärningarna har begåtts samtidigt som Adan Hassan var placerad i enlighet med LVU.

Den 17 september 2020 talade jag med representanter för socialtjänsten. I nuläget är socialtjänstens plan att Adan Hassan ska vara SiS-placerad i tre månader till. Därefter är tanken att han ska erbjudas vård under mer öppna former via ett HVB-hem under en period, som en form av utslussningsmetod, inför att slutligen istället erbjudas stöd via LSS. Enligt min mening går det inte heller att förvänta sig något mer omfattande än så vid en dom till ungdomsvård enligt LVU. Emellertid står det klart att detta inte uppfyller Adan Hassans behov av vård, såsom detta behov kommer till uttryck i det rättspsykiatriska yttrandet.

Sammanfattningsvis är det min klara uppfattning att en SiS-placering inte är utformat för att agera substitut till en rättspsykiatrisk vård. Finns det behov av en rättspsykiatrisk vård är det en sådan som ska dömas ut, oaktat att det rör sig om en ung person. Det vidare även i den unges intresse att ta del av en adekvat vårdpåföljd som har rätt redskap att ge den unge den hjälp hen behöver. Vidare ger en ungdomsvård, oaktat att den eventuellt sker genom LVU, inte det samhällsskydd som är nödvändigt när det i samband med en allvarlig psykisk störning finns risk för återfall i allvarlig brottslighet. Den risken har i det här fallet dessutom bedömts vara hög.

Utifrån ovan beskrivna omständigheter, och den udda slutsats som presenterats i det rättspsykiatriska utlåtandet, framstår det som nödvändigt med ett utlåtande från det rättsliga rådet.

Bevisning åtalspunkten 1

Muntlig bevisning

1. Förhör med målsäganden **Sekretess A** angående den aktuella händelsen för att bevisa att tilltalad har agerat i enlighet med stämningsansökan. Förhöret sker genom uppspelning av inspelade barnförhör, samt fotokonfrontation, totalt ca 2 h. Åklagaren tar med sig filmerna till förhandlingen.

Presentationsform: Hänvisning till inspelat barnförhör

2. Förhör med den tilltalade **Adan Mohamed Hassan (tolkbehov somaliska)** som förnekar brott.

Presentationsform: Hänvisning till videoupptagning vid tingsrätten

3. Förhör med Sekretess A:s förälder **Vårdnadshavare A1** angående dennes iakttagelser av Sekretess A kort efter händelsen för att bevisa att Sekretess A då var mycket upprörd och vad denne då berättat om händelsen.

Presentationsform: Hänvisning till videoupptagning vid tingsrätten

4. Förhör med Sekretess A:s förälder **Vårdnadshavare A2** angående dennes iakttagelser av Sekretess A kort efter händelsen för att bevisa att Sekretess A då var mycket upprörd och vad denne då berättat om händelsen.

Presentationsform: Hänvisning till videoupptagning vid tingsrätten

5. Förhör med vittnet **Adam Majewski** Polisregion Stockholm, BF-IGV 3 LPO Sollentuna angående hans iakttagelser av målsäganden kort efter händelsen för att bevisa att målsäganden varit mycket upprörd.

Presentationsform: Hänvisning till videoupptagning vid tingsrätten

6. Förhör med vittnet **Abdi Rahaman Hashi Warsame** angående tilltalads mående och agerande på det aktuella boendet, samt förhållandena på det aktuella boendet för att bevisa att tilltalad inte mått bra i anslutning till händelsen, att han betett sig avvikande, samt att det funnits möjlighet för honom att lämna boendet.

Presentationsform: Hänvisning till videoupptagning vid tingsrätten

Skriftlig bevisning

1. Händelserapport (förundersökningsprotokoll s. 3.5) för att bevisa vilka initiala uppgifter som lämnades till polisen, samt när och var.

2. Karta och foto från vallning(förundersökningsprotokoll s. 11-12).

3. Karta (förundersökningsprotokoll s. 20) för att bevisa var brottsplatserna i målet befunnit sig i förhållande till den tilltalades bostad.
4. Rättsintyg (förundersökningsprotokoll s. 21-26).
5. PM kompositbild (förundersökningsprotokoll s. 14-18) för att bevisa hur gärningsmannen beskrevs inledningsvis.
6. Underlag för fotokonfrontationen (förundersökningsprotokoll s. 84-90).
7. Misstänkts schema på boendet (förundersökningsprotokoll s. 124) för att bevisa att misstänkt inte har följt sitt schema den aktuella dagen.
8. Beslagsprotokoll (förundersökningsprotokoll s. 181) för att bevisa beslagen.
9. Foton på beslagtagna kläder (förundersökningsprotokoll s. 165-173) för att bevisa att Adan har tillgång till sådana kläder som målsäganden har beskrivit att gärningsmannen bar.
10. Analysresultat / sakkunnigutlåtande (förundersökningsprotokoll s. 27-33) för att bevisa att den tilltalades DNA hittats på målsägandens underkläder, placerat på bakstyckets insida.
11. Tingsrättens dom.

Handläggning

Följande personalia bör inhämtas: utlåtande från Rättsliga rådet, samt ett kompletterande yttrande från socialtjänsten.

Jenny Östling